

32008R0593

UREDBA (EZ-a) br. 593/2008 Europskoga parlamenta i Vijeća

od 17. lipnja 2008.

o mjerodavnom zakonu za ugovorne obveze (Rim I)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 61. točku (c) i drugu alineju članka 67. stavka 5.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskoga i socijalnoga odbora¹

djelujući u skladu s postupkom predviđenim u članku 251. Ugovora²,

budući da:

(1) Zajednica si je za cilj zadala održavanje i razvoj područja slobode, sigurnosti i pravde. Za progresivno utvrđivanje ovog područja Zajednica mora usvojiti mjere koje se odnose na suradnju u pravosuđu u području građanskih pitanja s prekograničnim utjecajem, u mjeri potrebnoj za pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

(2) U skladu s člankom 65. točkom (b) Ugovora, ove mjere moraju uključivati one koje promiču sukladnost mjerodavnih pravila država članica u pogledu sukoba zakona i sudske nadležnosti.

(3) Europsko Vijeće koje se sastalo u mjestu Tampere 15. i 16. listopada 1999. potvrdilo je princip uzajamnog priznavanja presuda i drugih odluka pravosudnih vlasti kao temelj suradnje u pravosuđu glede građanskih pitanja, te je pozvalo Vijeće i Komisiju na usvajanje programa mjera za provedbu tog principa.

(4) Dana 30. studenoga 2000. Vijeće je usvojilo zajednički program mjera Komisije i Vijeća za provedbu principa uzajamnog priznavanja odluka u građanskim i trgovačkim pitanjima³. Program utvrđuje mjere koje se odnose na usklađivanje pravila o sukobu zakona i za pojednostavljenje uzajamnog priznavanja presuda.

(5) Haški program⁴, koji je usvojilo Europsko vijeće 5. studenoga 2004., poziva na aktivno djelovanje u pogledu pravila o sukobu zakona u vezi s ugovornim obvezama (Rim I).

---

¹ SL L 318, 23.12.2006., str. 56.

² Mišljenje Europskoga parlamenta od 29. studenoga 2007. (još nije objavljeno u Službenom listu) i Odluka Vijeća od 5. lipnja 2008.

³ SL L 12, 15.1.2001., str. 1.

⁴ SL L 53, 3.3.2005., str. 1.

(6) Za pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, kako bi se unaprijedila predvidivost ishoda sudskog postupka, pogotovo u pogledu mjerodavnih zakona i slobodnog kretanja presuda, potrebna su pravila o sukobu zakona u državama članicama u svrhu utvrđivanja istog nacionalnog prava bez obzira na državu u kojoj je sjedište suda na kojem se vodi postupak.

(7) Sadržajni opseg i odredbe ove Uredbe moraju biti u skladu s Uredbom Vijeća (EZ-a) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o sudskoj nadležnosti te priznavanju i provedbi presuda u građanskim i trgovačkim pitanjima⁵ (Bruxelles I) i Uredbom (EZ-a) br. 864/2007 Europskoga parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o mjerodavnom pravu za neugovorne obveze (Rim II)⁶.

(8) Obiteljski odnosi trebaju obuhvatiti rodbinske odnose, brak, srodstvo po tazbini i pobočno srodstvo. Navod u članku 1. stavku 2. glede odnosa koji imaju učinak usporediv s brakom i drugim obiteljskim odnosima, mora se tumačiti u skladu s pravom države članice u kojoj se nalazi sud pred kojim je pokrenut postupak.

(9) Obveze koje se odnose na mjenice, čekove i zadužnice, te na druge utržive instrumente također moraju obuhvatiti teretnice u mjeri u kojoj obveze iz teretnice proizlaze iz njezinog svojstva utrživosti.

(10) Obveze koje proizlaze iz trgovanja prije sklapanja ugovora obuhvaćene su člankom 12. Uredbe (EZ-a) br. 864/2007. Stoga je te obveze potrebno isključiti iz područja primjene ove Uredbe.

(11) Sloboda ugovornih strana odabira mjerodavnog prava mora biti jedan od temelja sustava pravila o sukobu zakona u pitanjima ugovornih obveza.

(12) Sporazum među ugovornim stranama da utvrde isključivu nadležnost jednog ili više sudova odnosno tribunala u državama članicama za rješavanje sporova iz ugovora, mora biti jedan od čimbenika koje je potrebno uzeti u obzir pri odlučivanju o tome da li je odabir prava jasno naznačen.

(13) Ova Uredba ne sprečava ugovorne strane da se u ugovoru pozovu na nedržavni pravni sustav ili na međunarodnu konvenciju.

(14) Ukoliko Zajednica, kroz odgovarajući pravni instrument, usvoji pravila materijalnog ugovornog prava, uključujući standardne odredbe i uvjete, tim se instrumentima može predvidjeti mogućnost odabira ugovornih stranaka da li će koristiti ta pravila.

(15) Nakon odabira prava, pri čemu se svi ostali elementi vezani za slučaj ne nalaze u onoj državi čije je pravo odabrano, izbor prava ne dovodi u pitanje primjenu odredaba prava te države, od kojih se ne može odstupiti sporazumom. Ovo se pravilo mora primijeniti bez obzira da li je odabir prava popraćen odabirom suda odnosno tribunala. Budući da nije došlo ni do kakve sadržajne promjene u usporedbi s člankom 3. stavkom 3. Konvencije o mjerodavnom pravu za ugovorne obveze⁷ (Rimska konvencija), tekst ove Uredbe usklađen je u najvećoj mogućoj mjeri s člankom 14. Uredbe (EZ-a) br. 864/2007.

⁵ SL L 12, 16.1.2001., str. 1. Uredba kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ-a) br. 1791/2006 (SL L 363, 20.12.2006., str. 1).

⁶ SL L 199, 31.7.2007., str. 40.

⁷ SL C 334 30.12.2005., str. 1.

(16) U svrhu općeg cilja ove Uredbe, odnosno pravne sigurnosti u području europskog pravosuđa, pravila koja se odnose na sukob zakona moraju biti jasno predvidiva. Sudovi, međutim, moraju zadržati stupanj slobode odlučivanja o pravu koje je u najužoj vezi s određenom situacijom.

(17) U pogledu mjerodavnog prava u situacijama kad ono nije odabrano, koncepte „pružanje usluga“ i „prodaja robe“ mora se tumačiti na isti način kao i kod primjene članka 5. Uredbe (EZ-a) br. 44/2001, u mjeri u kojoj je prodaja robe i pružanje usluga obuhvaćeno ovom Uredbom. Iako ugovori o franšizi i distribuciji predstavljaju ugovore o uslugama, predmet su posebnih pravila.

(18) U pogledu mjerodavnog prava u situacijama kad ono nije odabrano, višestrani sustavi moraju biti sustavi u kojima se trguje, poput reguliranih tržišta i sustava višestranog trgovanja, u skladu s odredbama članka 4. Direktive 2004/39/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata⁸, bez obzira na to da li se ona oslanjaju na središnju drugu stranu ili ne.

(19) Ukoliko pravo nije odabrano, mjerodavno pravo mora se utvrditi u skladu s pravilom utvrđenim za specifičnu vrstu ugovora. Kad je ugovor nemoguće kategorizirati u smislu da spada pod jednu specifičnu kategoriju, odnosno kad su njegovi dijelovi obuhvaćeni s više specifičnih kategorija, podliježe pravu države u kojoj ugovorna strana od koje se očekuje ispunjenje ugovora na karakterističan način ima uobičajeno prebivalište. U slučaju ugovora koji se sastoje od skupine prava i obveza, koji je moguće kategorizirati tako da je obuhvaćen s više specifičnih kategorija, karakteristično ispunjenje ugovora mora se utvrditi uzimajući u obzir njegovo težište.

(20) Kad je ugovor vidljivo bolje povezan s državom koja nije država navedena u članku 4. stavku 1. ili stavku 2., zaštitnom se klauzulom mora utvrditi primjena prava te druge države. U svrhu utvrđivanja te države, mora se između ostalog uzeti u obzir i to da li je navedeni ugovor u uskoj vezi s drugim ugovorom ili ugovorima.

(21) U nedostatku izbora, kad nije moguće utvrditi mjerodavno pravo bilo temeljem činjenice da se ugovor može klasificirati kao jedna od specifičnih vrsta odnosno utvrditi pravo države uobičajenog prebivališta ugovorne strane koja mora ispuniti ugovor na karakterističan način, ugovor podliježe pravu države s kojom je u najužoj vezi. U svrhu utvrđivanja te države mora se između ostalog uzeti u obzir i to da li je navedeni ugovor u uskoj vezi s drugim ugovorom ili ugovorima.

(22) U pogledu tumačenja ugovora za prijevoz robe, nisu predviđene nikakve sadržajne promjene vezano za članak 4. stavak 4. treću rečenicu Rimske konvencije. Slijedom toga brodarski ugovori za pojedinačan prijevoz i drugi ugovori čija je osnovna namjena prijevoz robe moraju se smatrati ugovorima o prijevozu robe. Za potrebe ove Uredbe izraz „pošiljatelj“ mora se odnositi na bilo koju osobu koja sklopi ugovor o prijevozu s prijevoznikom, a izraz „prijevoznik“ mora se odnositi na ugovornu stranu koja se obvezuje prevesti robu, bez obzira na to da li sam izvršava ovaj prijevoz.

---

⁸ SL L 145, 30.4.2004., str. 1. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2008/10/EZ (SL L 76, 19.3.2008., str. 33).

(23) U pogledu ugovora sklopljenih s ugovornim stranama koje se smatraju slabijima, te je ugovorne strane potrebno zaštititi pravilima o sukobu zakona koja su povoljnija za njihov interes od općih pravila.

(24) S posebnim osvrtom na potrošačke ugovore, pravilo o sukobu zakona mora omogućiti smanjenje troškova rješavanja sporova koji se odnose na obično relativno mala potraživanja, te uzeti u obzir razvoj tehnika prodavanja na daljinu. U svrhu usklađenosti s Uredbom (EZ-a) br. 44/2001 potrebno je i upućivanje na koncept usmjeravanja djelatnosti kao uvjet za primjenu pravila o zaštiti potrošača, i da se koncept tumači jednako kao i temeljem Uredbe (EZ-a) br. 44/2001 i ove Uredbe, uzimajući u obzir da zajednička izjava Vijeća i Komisije o članku 15. Uredbe (EZ-a) br. 44/2001 navodi da „za primjenu članka 15. stavka 1. točke (c) nije dovoljno samo da poduzetnik usmjeri svoje aktivnosti na državu članicu u kojoj je prebivalište potrošača, odnosno na niz država članica uključujući i tu državu članicu; potrebno je također sklopiti ugovor u okviru njegova poslovanja“. Izjava također navodi da „sama činjenica da je dostupan portal na internetu nije dovoljna za primjenu članka 15., iako se kao čimbenik uzima u obzir činjenica da ovaj portal na internetu nudi sklapanje ugovora na daljinu, te da je ugovor zaista bio sklopljen na daljinu bilo kojim sredstvima. U tom smislu, jezik i valuta koji se koriste na tom internet portalu ne predstavljaju relevantan čimbenik.“.

(25) Potrošače je potrebno zaštititi ovakvim pravilima države u kojoj imaju uobičajeno prebivalište, od kojih se ne može odstupiti sporazumom, pod uvjetom da je sklopljen potrošački ugovor kao posljedica stručnog obavljanja komercijalnih ili profesionalnih djelatnosti u toj državi. Ista se zaštita mora jamčiti ukoliko poduzetnik, dok ne obavlja svoje komercijalne odnosno stručne djelatnosti u državi u kojoj potrošač ima uobičajeno prebivalište, na bilo koji način usmjeri svoje aktivnosti na tu državu ili na nekoliko država, uključujući i tu državu, te se ugovor sklapa kao posljedica tih aktivnosti.

(26) Za potrebe ove Uredbe, financijske usluge poput investicijskih usluga i aktivnosti te dodatnih usluga koje poduzetnik pruža potrošaču, kako je navedeno u odjeljcima A i B Priloga I. Direktive 2004/39/EZ i ugovora o prodaji jedinica u poduzećima za zajednička ulaganja, bez obzira na to da li je to obuhvaćeno Direktivom Vijeća 85/611/EEZ od 20. prosinca 1985. o koordinaciji zakona i drugih propisa u pogledu organizacija za kolektivno ulaganje u prenosive vrijednosne papire (UCITS)⁹, podliježu odredbama članka 6. ove Uredbe. U skladu s time, kod navođenja odredaba i uvjeta koji reguliraju izdavanje odnosno javnu ponudu prenosivih vrijednosnih papira te upis ili otkup jedinica u poduzećima za zajednička ulaganja, ovaj navod mora sadržavati sve aspekte koji vežu izdavatelja odnosno ponuđača za potrošača, ali ne smiju uključivati one aspekte koji se odnose na pružanje financijskih usluga.

(27) Razni se izuzeci moraju utvrditi od općeg pravila o sukobu zakona za potrošačke ugovore. Prema jednom takvom izuzetku, opće se pravilo ne smije primjenjivati na ugovore koji se odnose na stvarna prava nad nekretninama, odnosno na prava najma te imovine, osim ako se ugovor ne odnosi na pravo korištenja nekretnina temeljem višekorisničkog najma (*timeshare*), unutar značenja Direktive 94/47/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 26. listopada 1994. o zaštiti kupaca u pogledu određenih aspekata ugovora koji se odnose na kupnju prava korištenja nekretnina temeljem višekorisničkog najma¹⁰.

⁹ SL L 375, 31.12.1985., str. 3. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2008/18/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća (SL L 76, 19.3.2008., str. 42).

¹⁰ SL L 280, 29.10.1994., str. 83.

(28) Potrebno je osigurati da prava i obveze koji predstavljaju financijski instrument nisu obuhvaćeni općim pravilom koje se primjenjuje na potrošačke ugovore, s obzirom da to može dovesti do mjerodavnosti različitih prava na svaki od korištenih instrumenata, čime se mijenja njihova priroda i sprečava njihova razmjenjivost kroz trgovinu odnosno ponudu. Jednako tako, kad god su takvi instrumenti izdani odnosno ponuđeni, ugovorni odnosi utvrđeni između izdavatelja ili ponuđača i potrošača ne trebaju nužno biti podređeni obveznoj primjeni prava države uobičajenog prebivališta potrošača, s obzirom da postoji potreba za osiguranjem jednakih odredaba i uvjeta izdavanja odnosno ponude. Isto se načelo mora primijeniti u pogledu višestranih sustava obuhvaćenih odredbama članka 4. stavka 1. točke (h), u pogledu kojih je potrebno osigurati da pravo države uobičajenog prebivališta potrošača ne zadire u pravila koja se primjenjuju na ugovore sklopljene unutar tih sustava odnosno na rukovoditelja takvim sustavima.

(29) Za potrebe ove Uredbe, navodi koji se odnose na prava i obveze koji reguliraju izdavanje, javnu ponudu odnosno javno preuzimanje ponuda prenosivih vrijednosnih papira, te navodi koji se odnose na upis i otkup jedinica u poduzećima za zajednička ulaganja, moraju uključivati odredbe koje između ostalog reguliraju dodjelu vrijednosnih papira ili jedinica, prava prekomjernog upisa, prava povlačenja i slična pitanja u kontekstu ponude, kao i pitanja navedena u člancima 10., 11., 12. i 13., čime se osigurava to da se svi ugovorni aspekti ponude, koji vežu izdavača odnosno ponuđača za potrošača, reguliraju jednim pravom.

(30) Za potrebe ove Uredbe, financijskim instrumentima i prenosivim vrijednosnim papirima smatraju se instrumenti navedeni u članku 4. Direktive 2004/39/EZ.

(31) Ničime se u ovoj Uredbi ne dovodi u pitanje djelovanje formalnog dogovora utvrđenog kao sustav prema članku 2. točki (a) Direktive 98/26/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 1998. o konačnom obračunu u sustavima za obračunavanje plaćanja i vrijednosnica¹¹.

(32) S obzirom na posebnu prirodu ugovora za prijevoz i ugovora o osiguranju, specifične odredbe moraju osigurati odgovarajuću razinu zaštite putnika i osiguranika. Stoga se članak 6. ne smije primjenjivati u kontekstu navedenih ugovora.

(33) Kad ugovor o osiguranju koji ne obuhvaća značajan rizik uključuje više od jednog rizika, od kojih se barem jedan nalazi u državi članici i barem jedan u trećoj zemlji, posebna pravila o ugovorima o osiguranju iz ove Uredbe moraju se primjenjivati samo na rizik odnosno rizike koji se nalaze u odgovarajućoj državi članici odnosno državama članicama.

(34) Pravilo o individualnim ugovorima o radu ne smije dovesti u pitanje primjenu prevladavajućih obveznih odredaba države u kojoj osoba obavlja posao u skladu s Direktivom 96/71/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 1996. o raspoređivanju radnika u okviru pružanja usluga¹².

(35) Zaposlenici ne smiju biti lišeni zaštite koju im osiguravaju odredbe od kojih se ne može odstupiti sporazumom, odnosno od kojih se može odstupiti samo u njihovu korist.

---

¹¹ SL L 166, 11.6.1998., str. 45.

¹² SL L 18, 21.1.1997., str. 1.

(36) U pogledu individualnih ugovora o radu, rad koji je izvršen u drugoj državi mora se smatrati privremenim ako se od zaposlenika očekuje da nastavi raditi u izvornoj državi nakon što je završio s radom u inozemstvu. Sklapanje novog ugovora o radu s izvornim poslodavcem odnosno poslodavcem koji spada u istu grupu trgovačkih društava kao i izvorni poslodavac, ne može isključivati pretpostavku da je uposlenik svoj posao u drugoj državi obavljao privremeno.

(37) Pitanja od javnog interesa opravdavaju, pod izuzetnim okolnostima, davanje mogućnosti sudovima država članica da primijene izuzetke na temelju javnog poretka i prevladavajućih obveznih odredaba. Koncept „prevladavajućih obveznih odredaba“ mora se razlikovati od koncepta „odredaba od kojih se ne može odstupiti sporazumom“ te ga se mora restriktivnije tumačiti.

(38) U kontekstu dobrovoljnog ustupa izraz „odnos“ mora jasno naznačiti da se članak 14. stavak 1. odnosi i na imovinski aspekt ustupa, kao između ustupitelja i cesionara, u određenom pravnom poretku gdje se ovi aspekti tretiraju drugačije od aspekata temeljem obveznog prava. Međutim, izraz „odnos“ ne smije se tumačiti tako da se odnosi na bilo kakav odnos koji može postojati između ustupitelja i cesionara. Posebno ne smije obuhvaćati preliminarna pitanja u pogledu dobrovoljnog ustupa ili ugovorne subrogacije. Izraz mora biti strogo ograničen na aspekte koji se neposredno odnose na predmetni dobrovoljni ustup ili ugovornu subrogaciju.

(39) U svrhu pravne sigurnosti, definicija uobičajenog prebivališta mora biti jasno definirana, posebno za trgovačka društva i druga tijela, s pravnom osobnošću ili bez nje. Za razliku od članka 60. stavka 1. Uredbe (EZ-a) br. 44/2001 kojom se utvrđuju tri kriterija, pravilo o sukobu zakona mora se temeljiti na jednom kriteriju; u suprotnom ugovorne strane ne bi bile u mogućnosti predvidjeti zakon koji je mjerodavan u njihovoj situaciji.

(40) Potrebno je izbjegavati situacije u kojoj su pravila o sukobu zakona obuhvaćena s više instrumenata, i gdje postoje razlike između tih pravila. Međutim, ovom se Uredbom ne isključuje mogućnost uključivanja pravila o sukobu zakona koja se odnose na ugovorne obveze u odredbe prava Zajednice u pogledu određenih pitanja.

Ovom se Uredbom ne dovodi u pitanje primjena drugih instrumenata kojima je cilj doprinijeti pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta u mjeri u kojoj ih nije moguće koristiti s pravom koje se temelji na pravilima ove Uredbe. Primjena odredaba mjerodavnog prava koje se temelji na pravilima iz ove Uredbe ne smije ograničiti slobodno kretanje roba i usluga kako je regulirano instrumentima Zajednice, kao Direktivom 2003/31/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o pojedinim pravnim aspektima usluga informatičkog društva na unutarnjem tržištu, posebice elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini)¹³.

(41) Poštivanje međunarodnih obveza koje su države članice sklopile znači da ova Uredba nema utjecaja na međunarodne konvencije u kojima su jedna ili više država članica stranke u vrijeme usvajanja ove Uredbe. U svrhu veće dostupnosti pravilima, Komisija mora objaviti popis relevantnih konvencija u Službenom listu Europske unije na temelju informacija dobivenih od strane država članica.

---

¹³ SL L 178, 17.7.2000., str. 1.

(42) Komisija će Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti prijedlog koji se odnosi na postupke i uvjete temeljem kojih bi države članice imale pravo u svoje ime pregovarati i sklapati sporazume s trećim zemljama, u individualnim i izuzetnim slučajevima, u pogledu sektorskih pitanja, te koji sadrže odredbe o mjerodavnom pravu u pogledu ugovornih obveza.

(43) S obzirom da cilj ove Uredbe države članice ne mogu postići u zadovoljavajućoj mjeri te ih je stoga u smislu opsega i učinaka ove Uredbe moguće bolje postići na razini Zajednice, Zajednica može temeljem principa supsidijarnosti usvojiti mjere u skladu s odredbama članka 5. Ugovora. U skladu s principom razmjernosti, kako je navedeno u spomenutom članku, ova Uredba obuhvaća samo mjere potrebne za postizanje ovog cilja.

(44) U skladu s člankom 3. Protokola o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Irska je izrazila svoju želju za sudjelovanjem u usvajanju i primjeni ove Uredbe.

(45) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, te ne dovodeći u pitanje članak 4. navedenog Protokola, Ujedinjena Kraljevina ne sudjeluje u usvajanju ove Uredbe, Uredba nije za nju obvezujuća niti podliježe njezinoj primjeni.

(46) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Danske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Danska ne sudjeluje u usvajanju ove Uredbe, Uredba nije za nju obvezujuća niti podliježe njezinoj primjeni,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

PODRUČJE PRIMJENE

Članak 1.

Materijalno područje primjene

1. Ova se Uredba primjenjuje, u situacijama gdje postoji sukob zakona, na ugovorne obveze u građanskim i trgovačkim pitanjima.

Međutim, ne primjenjuje se na prihod, carine niti na administrativna pitanja.

2. Ova se Uredba ne odnosi na:

(a) pitanja koja se odnose na status ili pravnu sposobnost fizičkih osoba, ne dovodeći u pitanje članak 13.;

(b) obveze koje proizlaze iz obiteljskih odnosa i odnosa za koje se temeljem zakona koji reguliraju ove odnose smatra da imaju usporediv učinak, uključujući obveze uzdržavanja;

(c) obveze koje proizlaze iz režima bračne imovine, te na imovinske režime odnosa za koje se temeljem zakona koji reguliraju ove odnose smatra da imaju usporediv učinak s brakom, oporukama i nasljedstvom;

(d) obveze koje proizlaze iz mjenica, čekova i zadužnica, te drugih utrživih instrumenata, u mjeri u kojoj obveze temeljem tih utrživih instrumenata proizlaze iz njihove utržive prirode;

(e) sporazume o arbitraži i sporazume o odabiru suda;

(f) pitanja regulirana zakonom o trgovačkim društvima i drugim tijelima, s pravnom osobnošću ili bez nje, poput osnivanja kroz registraciju ili drugačije, pravne sposobnosti, unutarnje organizacije ili likvidacije trgovačkih društava i drugih tijela, s pravnom osobnošću ili bez nje, te osobne odgovornosti službenika i članova kao takvih, za obveze tvrtke ili tijela;

(g) pitanja glede mogućnosti zastupnika da poveže matično trgovačko društvo odnosno organ da poveže trgovačko društvo ili drugo tijelo, s pravnom osobnošću ili bez nje, s trećom stranom;

(h) osnivanje zaklada te na odnose između osnivača, upravitelja i korisnika zaklada;

(i) obveze koje proizlaze iz trgovanja koje prethodi zaključenju ugovora;

(j) ugovore o osiguranju koji proizlaze iz poslovanja organizacija koje nisu poduzetnici navedeni u članku 2. Direktive 2002/83/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 5. studenoga 2002. o životnom osiguranju¹⁴, čiji je cilj pružanje pogodnosti uposlenim ili samozaposlenim osobama unutar poduzeća ili grupe poduzeća odnosno obrta ili grupe obrta, u slučaju smrti odnosno doživljenja ili u slučaju prestanka ili ograničenja aktivnosti, odnosno bolesti vezane za posao ili ozljede na radu.

3. Ova se Uredba ne odnosi na dokaze i postupak, ne dovodeći u pitanje članak 18.

4. U ovoj Uredbi izraz „država članica“ označava države članice na koje se ova Uredba primjenjuje. Međutim, u članku 3. stavku 4. i članku 7. ovaj izraz označava sve države članice.

Članak 2.

Univerzalna primjena

Svako pravo navedeno u ovoj Uredbi primjenjuje se bez obzira na to da li predstavlja pravo države članice.

POGLAVLJE II.

JEDINSTVENA PRAVILA

Članak 3.

Sloboda izbora

---

¹⁴ SL L 345, 19.12.2002., str. 1. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2008/19/EZ (SL L 76, 19.3.2008., str. 44).

1. Ugovor podliježe pravu koje odaberu ugovorne strane. Izbor se navodi izrijekom ili se jasno naznačuje u odredbama ugovora ili okolnostima slučaja. Ugovorne strane imaju mogućnost same izabrati mjerodavno pravo za cijeli ugovor odnosno jedan njegov dio.

2. Ugovorne se strane mogu u bilo koje vrijeme dogovoriti da ugovor podrede pravu koje do tada nije bilo mjerodavno, bilo kao posljedica prijašnjeg izbora temeljem ovog članka ili drugih odredaba ove Uredbe. Svaka promjena prava koje se primjenjuje nakon sklapanja ugovora ne dovodi u pitanje njegovu formalnu valjanost temeljem članka 11. niti negativno utječe na prava trećih strana.

3. Kad se svi ostali elementi relevantni za situaciju u vrijeme izbora nalaze u državi koja nije država čije je pravo odabrano, izbor ugovornih strana ne dovodi u pitanje primjenu odredaba prava te druge države, od kojih se ne može odstupiti sporazumom.

4. Kad se svi ostali elementi relevantni za situaciju u vrijeme izbora nalaze u jednoj ili više država članica, mjerodavno pravo druge države članice koje odaberu ugovorne strane ne dovodi u pitanje primjenu, prema potrebi, odredaba prava Zajednice od kojih se ne može odstupiti sporazumom, kako se primjenjuju u državi članici pred čijim se sudom vodi postupak.

5. Postojanje i valjanost suglasnosti ugovornih strana u pogledu izbora mjerodavnog prava utvrđuje se u skladu s odredbama članka 10., 11. i 13.

Članak 4.

Mjerodavno pravo u slučaju kad ga ugovorne strane nisu odabrale

1. U mjeri u kojoj pravo koje je mjerodavno za ugovor nije odabrano u skladu s člankom 3., te ne dovodeći u pitanje članke 5. do 8., pravo kojem podliježe ugovor utvrđuje se kako slijedi:

(a) ugovor o prodaji robe podliježe pravu države u kojoj prodavatelj ima uobičajeno prebivalište;

(b) ugovor o pružanju usluga podliježe pravu države u kojoj pružatelj usluga ima uobičajeno prebivalište;

(c) ugovor koji se odnosi na stvarno pravo nad nekretninama odnosno na pravo najma nekretnina podliježe pravu države u kojoj se nalazi imovina;

(d) bez obzira na točku (c), pravo najma nekretnina sklopljeno za privremeno privatno korištenje u razdoblju koje nije duže od šest uzastopnih mjeseci, podliježe pravu države u kojoj najmodavac ima uobičajeno prebivalište, pod uvjetom da je najmoprimac fizička osoba, te da ima uobičajeno prebivalište u istoj državi;

(e) ugovor o franšizi podliježe pravu države u kojoj korisnik franšize ima uobičajeno prebivalište;

(f) ugovor o distribuciji podliježe pravu države u kojoj distributer ima uobičajeno prebivalište;

(g) ugovor o prodaji robe putem dražbe podliježe pravu države u kojoj se odvija dražba, ako je to mjesto moguće utvrditi;

(h) ugovor sklopljen unutar višestranog sustava koji spaja odnosno pojednostavljuje spajanje interesa višestruke kupovine i prodaje trećih strana glede financijskih instrumenata, kako je definirano člankom 4. stavkom 1. točkom (17.) Direktive 2004/39/EZ, u skladu s nediskrecijskim pravilima, te koji regulira samo jedno pravo, podliježe tom pravu.

2. Kad ugovor nije obuhvaćen stavkom 1. odnosno kad su dijelovi ugovora obuhvaćeni s više točaka od (a) do (h) stavka 1., ugovor podliježe pravu države u kojoj ugovorna strana koja na karakterističan način mora ispuniti ugovor ima uobičajeno prebivalište.

3. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor očigledno bliži državi koja nije država navedena u stavicima 1. i 2., mjerodavno je pravo te druge države.

4. Kad je mjerodavno pravo nemoguće utvrditi temeljem stavaka 1. i 2., ugovor podliježe pravu države s kojom je najviše povezan.

Članak 5.

Ugovori o prijevozu

1. U mjeri u kojoj pravo koje je mjerodavno za ugovor o prijevozu nije odabrano u skladu s člankom 3., ugovor podliježe pravu države u kojoj prijevoznik ima uobičajeno prebivalište, pod uvjetom da se mjesto primitka ili mjesto dostave odnosno uobičajeno prebivalište pošiljatelja također nalazi u toj državi. Ukoliko ovi zahtjevi nisu ispunjeni, mjerodavno je pravo one države u kojoj se nalazi mjesto dostave koje su utvrdile ugovorne strane.

2. U mjeri u kojoj pravo koje je mjerodavno za ugovor o prijevozu putnika ugovorne strane nisu odabrale u skladu s drugim podstavkom, mjerodavno je pravo one države u kojoj putnik ima uobičajeno prebivalište, pod uvjetom da se ili mjesto odlaska ili mjesto odredišta nalazi u toj državi. Ukoliko ovi zahtjevi nisu ispunjeni, mjerodavno je pravo one države u kojoj se nalazi uobičajeno prebivalište prijevoznika.

U skladu s člankom 3. ugovorne strane kao mjerodavno pravo za ugovor o prijevozu putnika mogu odabrati samo pravo države u kojoj:

(a) putnik ima uobičajeno prebivalište; ili

(b) prijevoznik ima uobičajeno prebivalište; ili

(c) prijevoznik ima sjedište uprave; ili

(d) se nalazi mjesto odlaska; ili

(e) se nalazi mjesto odredišta.

3. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor, kad mjerodavno pravo nije odabrano, očigledno bliži državi koja nije država navedena u stavicima 1. i 2., mjerodavno je pravo te druge države.

Članak 6.

Potrošački ugovori

1. Ne dovodeći u pitanje članke 5. i 7., ugovor koji sklopi fizička osoba u svrhu za koju se smatra da je izvan njegove struke ili profesije (potrošač) s drugom osobom koja djeluje u svojoj struci ili profesiji (poduzetnik) podliježe pravu države u kojoj potrošač ima uobičajeno prebivalište, pod uvjetom da poduzetnik:

(a) provodi svoje komercijalne ili stručne djelatnosti u državi u kojoj potrošač ima uobičajeno prebivalište, ili

(b) bilo kojim sredstvima usmjerava takve aktivnosti na tu državu ili na više država, uključujući tu državu,

te da je ugovor obuhvaćen opsegom tih aktivnosti.

2. Bez obzira na stavak 1., ugovorne strane mogu odabrati mjerodavno pravo za ugovor koji ispunjava zahtjeve stavka 1. u skladu s člankom 3. Međutim, takav izbor ne može za posljedicu imati lišavanje potrošača zaštite koja mu je osigurana odredbama od kojih se ne može odstupiti sporazumom, temeljem prava koje bi bilo mjerodavno temeljem stavka 1. u slučaju da mjerodavno pravo nije izabrano.

3. Ukoliko zahtjevi iz točaka (a) ili (b) nisu ispunjeni, mjerodavno pravo za ugovor između potrošača i poduzetnika utvrđuje se u skladu s člancima 3. i 4.

4. Stavci 1. i 2. ne primjenjuju se na:

(a) ugovor za pružanje usluga kad je usluge potrebno pružiti potrošaču isključivo u državi koja nije država u kojoj ima uobičajeno prebivalište;

(b) ugovor o prijevozu koji ne predstavlja ugovor o paket putovanju u smislu Direktive Vijeća 90/314/EEZ od 13. lipnja 1990. o paket putovanjima, organiziranim izletima i paket aranžmanima¹⁵;

(c) ugovor koji se odnosi na stvarno pravo nad nekretninama odnosno na pravo najma nekretnina, a koji ne predstavlja ugovor o pravu korištenja nekretnina temeljem višekorisničkog najma, u smislu Direktive 94/47/EZ;

(d) prava i obveze koji predstavljaju financijski instrument, te prava i obveze koji predstavljaju odredbe i uvjete kojima podliježe izdavanje odnosno javna ponuda i javno preuzimanje ponuda prenosivih vrijednosnih papira, te upis i otkup jedinica u organizacijama za kolektivno ulaganje, u mjeri u kojoj te aktivnosti ne predstavljaju pružanje financijskih usluga;

(e) ugovor sklopljen unutar one vrste sustava koji je obuhvaćen člankom 4. stavkom 1. točkom (h).

---

¹⁵ SL L 158, 23.6.1990., str. 59.

Članak 7.

Ugovori o osiguranju

1. Ovaj se članak odnosi na ugovore navedene u stavku 2., bez obzira na to da li se osigurani rizik nalazi u državi članici, i na sve druge ugovore o osiguranju koji pokrivaju rizike koji se nalaze unutar područja države članice. Ne primjenjuje se na ugovore o reosiguranju.

2. Ugovor o osiguranju koji osigurava od značajnog rizika, kako je definirano člankom 5. točkom (d) Prve direktive Vijeća 73/239/EEZ od 24. srpnja 1973. o koordinaciji zakona i drugih propisa o pokretanju i obavljanju poslovanja s neposrednim osiguranjem koje nije životno osiguranje¹⁶, podliježe pravu kojeg odaberu ugovorne strane u skladu s člankom 3. ove Uredbe.

U mjeri u kojoj ugovorne strane nisu odabrale mjerodavno pravo, ugovor o osiguranju podliježe pravu države u kojoj osiguravatelj ima uobičajeno prebivalište. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor očigledno bliži drugoj državi, mjerodavno je pravo te druge države.

3. U slučaju ugovora o osiguranju koji ne predstavlja ugovor obuhvaćen stavkom 2., ugovorne strane mogu u skladu s člankom 3. odabrati jedno od sljedećih prava:

(a) pravo bilo koje države članice gdje se nalazi rizik u vrijeme sklapanja ugovora;

(b) pravo države u kojoj osiguranik ima uobičajeno prebivalište;

(c) u slučaju životnog osiguranja, pravo države članice čiji je osiguranik državljanin;

(d) za ugovore o osiguranju koji pokrivaju rizike ograničene na događaje u jednoj državi članici koja nije država članica u kojoj se nalazi rizik, pravo te države članice;

(e) kad osiguranik ugovora koji je obuhvaćen ovim stavkom obavlja komercijalne ili industrijske aktivnosti, odnosno slobodno zanimanje, te ugovor o osiguranju pokriva dva ili više rizika koji se odnose na te aktivnosti i nalaze se u različitim državama članicama, pravo bilo koje od predmetnih država članica ili pravo države u kojoj osiguranik ima uobičajeno prebivalište.

Kad u slučajevima navedenim u točkama (a), (b) ili (e) navedene države članice omoguće veću slobodu izbora mjerodavnog prava za ugovor o osiguranju, ugovorne strane mogu iskoristiti tu slobodu.

U mjeri u kojoj ugovorne strane nisu odabrale mjerodavno pravo u skladu s ovim stavkom, takav ugovor podliježe pravu države članice u kojoj se nalazi rizik u vrijeme sklapanja ugovora.

4. Sljedeća dodatna pravila primjenjuju se na ugovore o osiguranju koji obuhvaćaju rizike za koje država članica propisuje obvezu ugovaranja osiguranja:

---

¹⁶ SL L 228, 16.8.1973., str. 3. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2005/68/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća (SL L 323, 9.12.2005., str. 1).

(a) ugovor o osiguranju ne ispunjava obvezu sklapanja osiguranja ako ne ispunjava specifične odredbe koje se odnose na to osiguranje, a koje je utvrdila država članica koja propisuje osiguranje. Kad je pravo države članice u kojoj se nalazi rizik u proturječnosti s pravom države članice koja propisuje obvezu sklapanja osiguranja, prevladava ovo potonje;

(b) iznimno od odredaba stavaka 2. i 3., država članica može utvrditi da ugovor o osiguranju podliježe pravu države članice koja propisuje obvezu ugovaranja osiguranja.

5. Za potrebe stavka 3. podstavka 3. i stavka 4., kad ugovor obuhvaća rizike koji se nalaze u više država članica, smatra se da ugovor predstavlja više ugovora pri čemu se svaki odnosi na jednu državu članicu.

6. Za potrebe ovog članka, država u kojoj se rizik nalazi utvrđuje se u skladu s člankom 2. točkom (d) Druge direktive Vijeća 88/357/EEZ od 22. lipnja 1988. o usklađivanju zakona i drugih propisa o neposrednom osiguranju koje nije životno osiguranje i kojom se utvrđuju odredbe za jednostavnije učinkovito ostvarivanje slobode pružanja usluga¹⁷, a u slučaju životnog osiguranja, država u kojoj se rizik nalazi smatra se državom obveze unutar značenja članka 1. stavka 1. točke (g) Direktive 2002/83/EZ.

Članak 8.

Individualni ugovor o radu

1. Individualni ugovor o radu podliježe pravu koje odaberu ugovorne strane u skladu s člankom 3. Međutim, takav izbor prava ne može za posljedicu imati lišavanje uposlenika zaštite koju im osiguravaju odredbe od kojih se ne može odstupiti sporazumom temeljem prava koje bi, u slučaju da ono nije odabrano, bilo mjerodavno temeljem stavaka 2., 3. i 4. ovog članka.

2. U mjeri u kojoj ugovorne strane nisu odabrale mjerodavno pravo za individualni ugovor o radu, takav ugovor podliježe pravu države u kojoj, odnosno iz koje uposlenik uobičajeno izvršava svoj posao temeljem ugovora. Ne smatra se da je država u kojoj se posao uobičajeno izvršava promijenjena ako je uposlenik privremeno uposlen u drugoj državi.

3. Ako se mjerodavno pravo ne može utvrditi temeljem stavka 2., ugovor podliježe pravu države u kojoj se nalazi sjedište poslovne jedinice u kojem je uposlenik zaposlen.

4. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor bliži državi koja nije država navedena u stavcima 2. i 3., mjerodavno je pravo te druge države.

Članak 9.

Prevladavajuće obvezne odredbe

1. Prevladavajuće obvezne odredbe su odredbe čije se poštivanje smatra ključnim u državi za zaštitu njezinih javnih interesa, poput političkog, socijalnog ili gospodarskog ustroja, u mjeri

¹⁷ SL L 172, 4.7.1988., str. 1. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2005/14/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća (SL L 149, 11.6.2005., str. 14.).

u kojoj ih je moguće primijeniti na bilo koju situaciju koju obuhvaćaju, bez obzira na pravo koje je inače mjerodavno za ugovor temeljem ove Uredbe.

2. Ničime se u ovoj Uredbi ne ograničava primjena prevladavajućih obveznih odredaba prava države pred čijim se sudom vodi postupak.

3. Moguće je priznati učinak prevladavajućih obveznih odredaba prava države u kojoj obveze koje proizlaze iz ugovora moraju biti ili su izvršene, u mjeri u kojoj te prevladavajuće obvezne odredbe provedbu ugovora čine nezakonom. Pri odlučivanju o učinku tih odredaba mora se u obzir uzeti njihova priroda i svrha te posljedice njihove primjene odnosno neprimjene.

Članak 10.

Pristanak i materijalna valjanost

1. Postojanje i valjanost ugovora ili bilo koje odredbe ugovora utvrđuju se pravom kojem bi ugovor bio podložan temeljem ove Uredbe da je ugovor ili njegova odredba valjana.

2. Bez obzira na to, kako bi utvrdila da nije dala svoj pristanak, ugovorna se strana može osloniti na pravo države u kojoj ima uobičajeno prebivalište ukoliko iz okolnosti proizlazi da ne bi bilo razumno utvrđivati učinak njegovih postupaka u skladu s pravom utvrđenim u stavku 1.

Članak 11.

Formalna valjanost

1. Ugovor koji sklope osobe, ili njihovi predstavnici, koji se nalaze u istoj državi u vrijeme njegova sklapanja, formalno je valjan ukoliko ispunjava formalne zahtjeve prava kojem sadržajno podliježe temeljem ove Uredbe ili prava države u kojoj je sklopljen.

2. Ugovor koji sklope osobe, ili njihovi predstavnici, koji se nalaze u različitim državama u vrijeme njegova sklapanja, formalno je valjan ukoliko ispunjava formalne zahtjeve prava kojem sadržajno podliježe temeljem ove Uredbe ili prava bilo koje od država u kojima se u vrijeme sklapanja ugovora nalazi bilo koja od ugovornih strana ili njihov predstavnik, ili prava države u kojoj je bilo koja od ugovornih strana u to vrijeme imala uobičajeno prebivalište.

3. Jednostrani akt čija je svrha postizanje pravnog učinka na postojeći ili potencijalni ugovor, formalno je valjan ako ispunjava formalne zahtjeve prava kojem podliježe odnosno kojem bi bio podložan temeljem ove Uredbe, ili prava države u kojoj je akt sastavljen, odnosno prava države u kojoj je osoba koja je akt sastavila u to vrijeme imala uobičajeno prebivalište.

4. Stavci 1., 2. i 3. ovog članka ne primjenjuju se na ugovore koji su obuhvaćeni člankom 6. Oblikovanje tih ugovora podliježe pravu države u kojoj potrošač ima uobičajeno prebivalište.

5. Bez obzira na stavke 1. do 4., ugovor koji se odnosi na stvarna prava nad nekretninama ili na pravo najma nekretnina podliježe zahtjevima oblikovanja utvrđenim pravom države u kojoj se nalazi imovina, ako se temeljem tog prava:

(a) propisuju ti zahtjevi bez obzira na državu u kojoj je sklopljen ugovor i bez obzira na pravo kojem podliježe ugovor; i

(b) od tih zahtjeva ne može odstupiti sporazumom.

Članak 12.

Opseg mjerodavnog prava

1. Mjerodavno pravo za ugovor temeljem ove Uredbe posebice regulira:

(a) tumačenje;

(b) izvršenje;

(c) unutar granica ovlasti dodijeljenih sudu temeljem postupovnog prava, posljedice potpune ili djelomične povrede ovlasti, uključujući procjenu štete u mjeri u kojoj je reguliraju zakonski propisi;

(d) razne načine ukidanja obveza te propisivanje i ograničavanje djelovanja;

(e) posljedice ništavnosti ugovora.

2. U pogledu načina izvršenja i koraka koje je potrebno poduzeti u slučaju nepotpunog izvršenja, mora se uzeti u obzir pravo države u kojoj se provodi izvršenje.

Članak 13.

Poslovna i pravna nesposobnost

Kod ugovora kojeg su sklopile osobe iz iste države, fizička osoba koja bi temeljem prava te države imala poslovnu i pravnu sposobnost može se pozvati na poslovnu i pravnu nesposobnost koja je posljedica prava druge države, samo ako je druga ugovorna strana bila svjesna te nesposobnosti u vrijeme sklapanja ugovora, odnosno nije bila svjesna istog iz razloga nemara.

Članak 14.

Dobrovoljni ustup i ugovorna subrogacija

1. Odnos između ustupitelja i cesionara temeljem dobrovoljnog ustupa ili ugovorne subrogacije potraživanja od druge osobe (dužnika) podliježe pravu koje se primjenjuje na ugovor između ustupitelja i cesionara temeljem ove Uredbe.

2. Pravom kojem podliježe ustupljeno odnosno subrogirano potraživanje utvrđuje se ustupivost, odnos između ustupitelja i dužnika, uvjete pod kojima se može pozvati na ustup odnosno subrogaciju protiv dužnika, te da li su obveze dužnika namirene.

3. Koncept ustupa u ovom članku uključuje neposredan prijenos potraživanja, prijenos potraživanja putem osiguranja i zaloga, te drugih prava osiguranja nad potraživanjima.

Članak 15.

Zakonska subrogacija

Kad osoba (vjerovnik) ugovori potraživanje protiv druge osobe (dužnika), a treća osoba ima obvezu isplatiti vjerovnika ili je isplatila vjerovnika čime je namirila tu obvezu, pravo kojem podliježu obveze treće strane u pogledu namirenja vjerovnika utvrđuju da li i u kojoj mjeri treća osoba ima mogućnost ostvariti prava protiv dužnika koja je imao vjerovnik protiv dužnika temeljem prava kojem podliježe njihov odnos.

Članak 16.

Višestruka odgovornost

Ukoliko vjerovnik ima potraživanje protiv više dužnika odgovornih za isto potraživanje, pri čemu je jedan dužnik već djelomično ili u potpunosti namirio to potraživanje, pravu kojem podliježu obveze prema vjerovniku također podliježe i pravo dužnika na povrat od ostalih dužnika. Ostali dužnici mogu se osloniti na obranu koju su imali protiv vjerovnika u mjeri u kojoj to dozvoljava pravo kojem podliježu njihove obveze prema vjerovniku.

Članak 17.

Poravnanje

Kad ugovorne strane ne dogovore pravo na poravnanje, poravnanje podliježe pravu koje je mjerodavno za potraživanje temeljem kojeg se utvrđuje pravo na poravnanje.

Članak 18.

Dužnost iznošenja dokaza

1. Pravo kojem podliježu ugovorne obveze temeljem ove Uredbe primjenjuje se u mjeri u kojoj, u pitanjima ugovornih obveza, sadrži pravila koja ukazuju na zakonske pretpostavke odnosno utvrđuju dužnost iznošenja dokaza.

2. Ugovor ili akt kojem je cilj pravni učinak može se dokazati bilo kojim dokaznim sredstvima koje priznaje pravo države pred čijim se sudom vodi postupak, odnosno temeljem bilo kojeg prava navedenog u članku 11., temeljem kojeg je taj ugovor odnosno akt pravovaljan, pod uvjetom da taj način dokazivanja može provesti sud pred kojim se vodi postupak.

POGLAVLJE III.

OSTALE ODREDBE

Članak 19.

Uobičajeno prebivalište

1. Za potrebe ove Uredbe, uobičajenim prebivalištem za poduzeća i druga tijela, s pravnom osobnošću ili bez nje, smatra se mjesto središnje uprave.

Uobičajenim prebivalištem fizičke osobe koja djeluje u sklopu svog poslovanja smatra se njegovo glavno mjesto poslovanja.

2. Kad se ugovor sklapa u sklopu poslovanja podružnice, zastupstva ili bilo koje druge poslovne jedinice, odnosno ako je temeljem ugovora ispunjenje obveza te podružnice, tog zastupstva ili poslovne jedinice, mjesto gdje se podružnica, zastupstvo ili bilo koja druga poslovna jedinica nalazi, smatra se mjestom uobičajenog prebivališta.

3. Za potrebe utvrđivanja uobičajenog prebivališta relevantno je vrijeme sklapanja ugovora.

Članak 20.

Isključenje uzvrata

Primjena prava bilo koje države navedene u ovoj Uredbi označava primjenu pravila prava na snazi u toj državi, koja ne predstavljaju pravila međunarodnog privatnog prava, osim ako u ovoj Uredbi nije drugačije navedeno.

Članak 21.

Javni poredak države pred čijim se sudom vodi postupak

Primjena odredaba prava bilo koje države navedene u ovoj Uredbi može se odbiti samo ako je njihova primjena očigledno u suprotnosti s javnim poretkom (*ordre public*) države pred čijim se sudom vodi postupak.

Članak 22.

Države s više pravnih sustava

1. Kad se unutar države nalazi nekoliko teritorijalnih jedinica, od kojih svaka ima svoja pravila prava u pogledu ugovornih odnosa, svaka se teritorijalna jedinica smatra državom za potrebe identificiranja mjerodavnog prava temeljem ove Uredbe.

2. Država članica u kojoj različite teritorijalne jedinice imaju svoja vlastita pravila u pogledu ugovornih obveza, nemaju obvezu primijeniti ovu Uredbu na sporove isključivo između prava tih jedinica.

Članak 23.

Veza s drugim odredbama prava Zajednice

Uz izuzetak članka 7., ova Uredba ne dovodi u pitanje primjenu odredaba prava Zajednice, koje u pogledu definiranih pitanja, utvrđuje pravila o sukobu zakona vezano za ugovorne odnose.

Članak 24.

Veza s Rimskom konvencijom

1. Ova Uredba zamjenjuje Rimsku konvenciju u državama članicama, osim u pogledu područja država članica koja su obuhvaćena teritorijalnim opsegom te Konvencije, te na koje se ova Uredba ne primjenjuje temeljem članka 299. Ugovora.
2. U mjeri u kojoj ova Uredba zamjenjuje odredbe Rimske konvencije, svako upućivanje na tu Konvenciju tumači se kao upućivanje na ovu Uredbu.

Članak 25.

Veza s postojećim međunarodnim konvencijama

1. Ova Uredba ne dovodi u pitanje primjenu međunarodnih konvencija u kojima su jedna ili više država članica stranke u vrijeme usvajanja ove Uredbe, te kojima se utvrđuju pravila o sukobu zakona vezano za ugovorne odnose.
2. Ova Uredba međutim, kao i među državama članicama, prevladava nad konvencijama koje su sklopljene isključivo između dvije ili više njih u mjeri u kojoj takve konvencije obuhvaćaju pitanja regulirana ovom Uredbom.

Članak 26.

Popis konvencija

1. Do 17. lipnja 2009. države članice moraju obavijestiti Komisiju o konvencijama navedenim u članku 25. stavku 1. Nakon tog datuma države članice moraju obavijestiti Komisiju o svakom otkazivanju takvih konvencija.
2. Unutar šest mjeseci od zaprimanja obavijesti navedene u stavku 1., Komisija u Službenom listu Europske unije objavljuje:
  - (a) popis konvencija naveden u stavku 1.;
  - (b) otkazivanja navedena u stavku 1.

Članak 27.

Klauzula o pregledu

1. Do 17. lipnja 2013. Komisija Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru predaje izvješće o primjeni ove Uredbe. Prema potrebi izvješću se prilažu prijedlozi za izmjene i dopune ove Uredbe. Izvješće uključuje:
  - (a) studiju o mjerodavnom pravu vezano za ugovore o osiguranju te ocjenu učinka odredaba koje treba uvesti, ako ih ima; i

(b) procjenu primjene članka 6., posebno u pogledu dosljednosti prava Zajednice u području zaštite potrošača.

2. Do 17. lipnja 2010. Komisija Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru predaje izvješće o pitanju učinkovitosti ustupa odnosno subrogacije potraživanja protiv trećih strana i prioriteta ustupljenog odnosno subrogiranog potraživanja nad pravom druge osobe. Prema potrebi izvješću se prilažu prijedlozi za izmjene i dopune ove Uredbe i ocjena učinka odredaba koje treba uvesti.

Članak 28.

Vremenska primjena

Ova se Uredba primjenjuje na ugovore sklopljene nakon 17. prosinca 2009.

POGLAVLJE IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 29.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadeseti dan od objave u Službenom listu Europske unije.

Ona se primjenjuje od 17. prosinca 2009. osim članka 26. koji se primjenjuje od 17. lipnja 2009.

Ova Uredba u cijelosti obvezuje i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama u skladu s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice.

Sastavljeno u Strasbourgu 17. lipnja 2008.

Za Europski parlament
Predsjednik
H.-G. PÖTTERING

Za Vijeće
Predsjednik
J. LENARČIČ